

HUMANITAS

afd. Hoogezand-Sappemee

secr. Treubstraat 250

kantoor Hoofdstraat 17.

tel. 05980-4348

humanitas

Inhoud

Op blz. 51

signaleert T. van Grootheest een groot aantal tegenstrijdigheden in de berichtgeving over de politiek van de overheid inzake de bejaardenzorg en -huisvesting. Voor het taalgebruik bij de voorlichting geeft hij de overheid ook een onvoldoende.

Op blz. 52

wordt gediscussieerd over democratie en welzijnsorganen, door mevrouw drs. I. Cohen-Wiener en de heer drs. H. Jacobs, twee tegen hetzelfde stuk van H. van Dijk opponende betrokkenen, die op bepaalde punten ook elkaar tegenspreken: De heer Jacobs ziet wel een mogelijkheid tot trapsgewijze inspraak bij de Stedelijke Raad via de Humanitas-vertegenwoordiger bij genoemde instantie; mevrouw Cohen daarentegen meent dat vertegenwoordigers niet of slechts in geringe mate gebonden zijn aan hun achterland. De heer Van Dijk levert een repliek daarop.

Op blz. 55

een bijdrage van de heer J. Reijenga over preventief maatschappelijk werk. Hij benadert de problematiek vanuit het experiment en niet zoals de heer G. Koning vanuit de theorie (zie het vorige nummer 24e jaargang nr. 3).

Op blz. 56

nog meer over preventief maatschappelijk werk, maar nu benaderd door de heer drs. G. C. de Haas vanuit de ontwikkelingen die plaats vinden in alle geledingen van de maatschappij.

De bladzijden 59 en 60

zijn beide gewijd aan de rubriek 'Onze Tijd'. Links met een terugblik en een parafrase van H. van Schaaik op de laatste exclamation uit 'Onze Tijd' in het vorig nummer; rechts met een nieuwe plaat en tekst.

Op blz. 61

de veegjes uit de pannetjes. Zowel de heer J. Reijenga als de heer T. van Grootheest mengen zich in het spiegel(ei)gevecht over de kennismakingsdag. Verheug u met ons lezer vóór alles dat eindelijk anderen dan de redactie de vrijheid vinden ons orgaan als discussie vehicel te gebruiken. Het juiste peil en de juiste toon komen vanzelf wel.

Op blz. 62

staat iets over de komende Nationale Reclasseringsactie, overgenomen uit het blad '1823' en over samenwerking in het woonwagwerk.

Uitgave van de Nederlandse Vereniging voor
Maatschappelijk werk Humanitas.

Redactie: T. van Grootheest, H. van Dijk, P. H. Hoo
J. Terlouw, W. Post, H. v. Schaaik.

Redactie-adres: J. W. Brouwersstraat 16, Amsterdam
Telefoon 020 - 73 94 44.

Het wetsontwerp bejaardentehuizen

Men hoopt oud te worden, en men vreest de ouderdom. (de la Bruyère)

Onder de kop 'Wetsontwerp tegen te sterke groei van bijstand' publiceert Haarlems Dagblad enige opmerkelijke uitspraken van de minister van Binnenlandse Zaken en de staatssecretaris van C.R.M. over een op handen zijnd wetsontwerp over bejaardenhuisvesting.

Volgens Haarlems Dagblad is het de bedoeling, dat door middel van dit ontwerp wordt bereikt, dat de bejaarden zich zo lang mogelijk in hun eigen omgeving kunnen handhaven.

Daartoe wordt voorgesteld:

— Meer bejaardenwoningen bouwen, dan komen er minder wachtlijsten voor tehuizen.

— De bouw van bejaardentehuizen coördineren, nu we met het totaal aantal aan de kop gaan, vergeleken bij andere landen.

— Bij opname scherp selecteren op lichamelijke en geestelijke conditie waardoor de gezonden zo lang mogelijk worden gewoerd.

— Het bevorderen van open bejaardenwerk in de vorm van maaltijdverzorging, gezinshulp en wijkverpleging.

Volgens Haarlems Dagblad vertelde staatssecretaris v.d. Poel ter toelichting het volgende:

'De bejaardenthuisvesting is een groot knelpunt, ik ben geschrokken van de voorlopige cijfers. Vergeleken bij Scandinavië waar de bejaardenzorg toch op een hoog plan staat, hebben wij een veelvoud aan tehuizen. En we gaan steeds maar door. In het hele beheer, de opleiding en de salariering zijn belangrijke verbeteringen tot stand gekomen. Maar een echtpaar moet tegenwoordig al het inkomen van een referendaris met veertig dienstjaren hebben, wil het de pensioenprijs kunnen opbrengen. Heeft het dat geld niet, dan moet het Rijk er maar goed voor zijn. Wat we willen is een opnameprocedure voor tehuizen, waarbij men zich afvraagt: is het wel nodig en wil die bejaarde het zelf. We moeten zoveel mogelijk zien te voorkomen dat hij zich in zijn persoonlijke vrijheid weet beperkt door hem in een bejaardentehuis te isoleren van de maatschappij, waarvan hij zich nog een deel voelt.'

Je maakt toch wat mee, eerst de landing op de maan en nu dit weer.

En dat is nog niet alles, want op 30 juni is er ook nog een circulaire aan de gemeentebesturen gezonden waarin er op wordt aangedrongen bij het toepassen van de Algemene Bijstandswet de nodige waakzaamheid te betrachten omdat de kosten van bijstand te hoog oplopen.

Uiteraard is er al van verschillende kanten gereageerd op deze uitlating. Daar

is dan ook wel enige reden voor. Zeker als in de Haagse Courant van 18 juli te lezen staat, dat de Staatssecretaris van mening is, dat de gemeenten in te veel gevallen voor Sinterklaas hebben gespeeld. De directeur-generaal van het Ministerie, dr. G. Hendriks, heeft op 26 juli in het Algemeen Dagblad uit de doeken gedaan, dat het in de pers allemaal niet zo goed is overgekomen, en dat het bij het wetsontwerp slechts gaat om een betere spreiding van bejaardentehuizen over het land en hij vindt het jammer, dat er door de vage berichten (pot voor de beide bewindslieden) onrust is ontstaan. Hij verklaarde, dat de nieuwe wet maar op één ding is gericht: het welzijn van de bejaarden. Dat is natuurlijk allemaal best mogelijk, ja het zal zelfs wel zo zijn, maar dat neemt niet weg, dat er door de Staatssecretaris een aantal dingen zijn gezegd, die enige vragen oproepen en die de onrust zeker wel verklaarbaar maken.

De heer Hendriks is, als we zijn mededelingen in het Algemeen Dagblad lezen, wat ons betreft er ook niet in geslaagd die ongerustheid uit de wereld te helpen, daarvoor zou meer feitelijke informatie nodig zijn geweest. Vandaar dat we toch wel graag een paar kanttekeningen bij datgene wat er gezegd is plaatsen.

1 Waarom vraagt de staatssecretaris zich af of de bejaarden die op een wachtlijst staan voor een bejaardentehuis dit zelf wel willen? Men mag toch niet aannemen dat als deze bejaarden dit zelf niet zouden willen, ze er dan toch op zouden staan. Of zijn ze er misschien door een gerechtelijk vonnis toe gedwongen?

2 Het is natuurlijk bijzonder fijn als bejaarden zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven, maar dan moet dat ook wel een zelfstandigheid zijn die die naam verdient. Daarvoor zijn een aantal zaken nodig. De staatssecretaris heeft ze zelf al genoemd en de vraag is nu gerechtvaardigd: wanneer zijn die bejaardenwoningen klaar die men wil bouwen en wanneer de dienstencentra, die de warme maaltijd voorziening e.d. moeten verzorgen en waar komen die tienduizenden bejaardenverzorgsters vandaan die nodig zijn om dat beleid uit te voeren?

Bovendien is het dan nog zo, dat men de indruk krijgt dat het vooral gaat om te besparen op de kosten, die de bouw

van en de verzorging in bejaardentehuizen met zich brengen.

Vraag is natuurlijk wel of al die andere voorzieningen niet op zijn minst net zo veel geld gaan kosten.

Het zou de moeite waard zijn dat eens te berekenen.

3 De staatssecretaris zegt, althans volgens de persberichten, dat er een scherpe selectie moet komen waardoor gezonden zoveel mogelijk worden gewoerd; dat is toch wel een beetje vreemd. Tot nu toe was het in vele gevallen zo, dat opnemings in een bejaardentehuis niet mogelijk was als men ziek dan wel gebrekkig was. Nu zou er nog bijkomen dat men ook niet wordt opgenomen als men gezond is. De vraag lijkt gerechtvaardigd, wanneer men dan wel opgenomen wordt?

Gesteld echter dat alleen invaliden en geestelijk gestoorde en zieken worden opgenomen, dan wordt eerst goed bereikt wat men altijd heeft willen voorkomen, nl. dat bejaardentehuizen overbevolgd worden, waar een enigszins normaal leefklimaat eenvoudig onbereikbaar is.

4 De staatssecretaris staat (bijna) aan het hoofd van een departement dat zich bijzonder bezorgd maakt over het lot van onze democratie. U weet het: inspraak van de burger op het welzijnsbeleid moet er komen, de burger moet niet langer onmondig worden gehouden. Dat hebben we tenminste allemaal genoteerd toen we de Memorie van Toelichting op de Begroting 1969 hebben gelezen. We hebben ook genoteerd, dat over de totstandkoming van de nieuwe wettelijke regeling tot nu toe geen overleg gepleegd is met de Nederlandse Federatie voor Bejaardenzorg noch met andere particuliere organisaties die hier iets over zouden kunnen zeggen en die in deze de mondige burger zouden kunnen vertegenwoordigen.

Over de bejaarde zelf zwijgen we dan maar. Het is in dit verband wel aardig om vraag no. 375 van het voorlopig verslag van het ministerie van C.R.M. nog eens na te lezen, die vraag luidde: 'Is de Minister voornemens om voor wat betreft de problemen van het verzorgingspeil en de spreidingspatroon van de institutionele voorzieningen, en wel zeer tijdig, in overleg te treden met de Nederlandse Federatie voor Bejaardenzorg en de componenten van het tehuiswezen?' (U ziet dat onze Kamerleden er ook mee terecht kunnen als het er om gaat eenvoudige zaken onbegrijpelijk te maken).

En dit was toen het antwoord van de minister: 'De staatssecretaris overlegt steeds met betrekking tot beleidsvoornemens met de Nederlandse Federatie

Stedelijke raden voor overleg en advies (4)

De Stedelijke Raad in het geding I

voor Bejaardenzorg, waarin de verschillende organisaties van het particulier initiatief gebundeld zijn.'

Hieruit zou dus kunnen worden opgemaakt, dat het indienen van een wetsontwerp geen beleidsvoornemen is.

6 De staatssecretaris heeft gezegd dat als de mensen zelf niet kunnen betalen dan moet het Rijk daar maar voor opkomen. Dat is inderdaad waar, maar de vraag is wie nu eigenlijk het Rijk is. Als het namelijk op betalen aankomt dan is het Rijk een fictie. Het zijn nl. de Nederlandse belastingplichtigen die over de brug moeten komen en waarschijnlijk is er niets waarvoor ze zo graag over de brug komen als voor hun bejaarde landgenoten.

7 Het is toch wel vreemd, dat er bij de gemeenten op aangedrongen wordt om vooral op de kleintjes te passen bij de toepassing van de Bijstandswet. Tenslotte kan elke bijstandsaanvrager in beroep gaan als hij meent, dat de gemeente niet voldoet aan zijn verplichtingen. In zo'n geval bepaalt een hogere instantie dan de gemeente wat die gemeente al of niet moet doen, zodat de rondgezonden circulaire waarschijnlijk bijzonder weinig effect zal hebben.

Maar daarnaast is het toch wel opmerkelijk, dat deze circulaire naar de gemeenten wordt gestuurd terwijl er steeds maar weer van de kant van het ministerie wordt gepropageerd dat de mensen een recht op bijstand hebben en dat er geen sprake is van een gunst. Dat ze vooral niet moeten schromen om van hun recht gebruik te maken.

Tenslotte nog dit: het zal allemaal wel veel minder erg zijn dan het zo op het eerste gezicht lijkt.

De staatssecretaris heeft zich er trouwens al in een interview over beklaagd, dat men de circulaire aan de gemeenten niet goed heeft gelezen of begrepen, hij vreest dat dit komt omdat er de woorden 'beperking' en 'bijstand' in stonden. Dat is natuurlijk best mogelijk. Mogelijk is ook dat de circulaire opgesteld was in een proza dat slechts door enkele uitverkorenen kan worden begrepen en verstaan. Wie niet tot die uitverkorenen behoort raakt al heel gemakkelijk het spoor bijster. Dat moet toch zijn te voorkomen door een Ministerie dat over een eigen voorlichtingsapparaat beschikt.

T. v. Grootheest

In het juni-nummer van dit blad gaf de heer H. van Dijk een uiteenzetting over de Groninger Stedelijke Raad voor Maatschappelijk Welzijn. Het eerste deel van zijn artikel geeft een beeld van doel en werkwijze; hierna onderwerpt hij deze aan een kritische beschouwing.

Zijn kritiek, dat een aantal passages uit het Jaarverslag van 1968 te onduidelijk zijn is stellig gerechtvaardigd. Als men zich tot een bredere lezerskring wil richten is het extra nodig zich van voor ieder verstaanbare taal te bedienen. Ieder die dit eens geprobeerd heeft, zal echter ervaren hebben, dat het juist in deze materie erg moeilijk is steeds aan die eis te voldoen.

Zijn kritiek gaat echter veel verder. Hieronder zal ik in hoofdzaak ingaan op enige meer algemene punten van het door de heer Van Dijk gestelde.

De heer van Dijk constateert terecht het bestaan van een warwinkel van instanties, die zich alleen op de een of andere wijze bezig houden met ons aller maatschappelijk welzijn. Ondanks veel goede bedoelingen is er op dit terrein een zeer onoverzichtelijke situatie ontstaan. De heer van Dijk meent, dat met de instelling van de Stedelijke Raad een instantie toegevoegd werd aan de veelheid van reeds bestaande, waardoor de verwarring nog groter werd dan toch reeds het geval was. De door hem ten tonele gevoerde burger (alias de schrijver zelf) vindt het beter 'als er een paar koepels of stichtingen of wat dies meer zij opgeruimd zouden worden'.

De opvatting van de heer van Dijk, zoals deze in zijn artikel uitgedrukt is, is herleidbaar tot een maatschappijbeschouwing, die strijdig lijkt te zijn met die, welke belichaamd is in de instelling van de Stedelijke Raad. De eerste gaat uit van de noodzaak om langs revolutionaire weg het bestaande af te breken (zie het boven aangehaalde citaat), in het vertrouwen dat spontaan opkomende acties van mensen, die tevoren niet georganiseerd waren, tot betere maatschappijvormen zullen leiden, maatschappijvormen, waarin ieder invloed kan hebben op het beleid, niet doordat hem van boven af inspraak is verleend, maar doordat het recht op inspraak is verworven. ('Alsof mondigheid iets is wat je krijgt als anderen je dat toewijzen', v.D.). Inspraak en participatie zijn volgens de heer Van Dijk 'uitgeholde synoniemen voor democratie', waarvan de sluwe gevestigde orde zich bedient om mensen het gevoel te geven, dat ze iets te zeggen hebben, zonder dat dit in feite het geval is. Medezeggenschap is er volgens de heer van Dijk pas werkelijk als elke burger individueel kan meebeslissen over het beleid (b.v. over de vraag of overheids-geld besteed moet worden aan verbetering van gemeentewoningen of aan de stichting van een wijkcentrum in een bepaalde wijk — zie het door de heer van Dijk gekozen voorbeeld).

Ik meen, dat er een minder wantrouwige visie op participatie mogelijk is. Participatie is dan op te vatten als mee-

denken en initiatieven kenbaar maken. In deze visie is het niet bij voorbaat verwerpelijk indien vanuit bestaande instanties initiatieven genomen worden om bredere lagen van de bevolking daarvoor te meedenken te stimuleren. Ten grondslag aan een zodanige visie ligt de opvatting, dat de samenleving niet zodanig verdorven en vastgeroest is, dat met overheid en particuliere organisaties eenvoudig geen zaken mee gedaan kunnen worden.

De Stedelijke Raad beperkt zich echter niet tot de bestaande instanties (de gevestigde orde), maar stelt zich ook ten dienst van individuen die buiten enig organisatorisch verband om hun plannen kenbaar willen maken. Mer helpt zowel individuen als organisaties de weg te vinden tot realisering van hun initiatieven. Het verwijt van de heer van Dijk, dat deze Stedelijke Raad alleen maar een verlengstuk zou zijn van de gevestigde orde, is m.i. volkomen ten onrechte. Dat men hiertoe wil waken blijkt ook uit de wijze, waar op het bestuur wordt samengesteld. Dit bestaat uit mensen, die gekozen worden op grond van hun contacten met organisaties en stromingen in de samenleving, maar die niet gehouden zijn vast te houden tot stap rekenschap af te leggen aan een 'achterland'. Dit is gebeurd om te voorkomen dat dit opbouworgaan de gevestigde orde en de onderlinge krachtsverhoudingen binnen deze alleen maar continueren. Degenen, die als bestuurslid zijn aangezocht, worden door de gemeente benoemd; deze benoeming is echter een formele zaak: de stichting heeft vrijheid van handelen ook ten opzichte van de gemeente.

Kort samengevat kan men zeggen, dat de taak van de Stedelijke Raad erin bestaat als informatie en coördinatie centrum te fungeren: het gaat erom kanalen te openen waarlangs wensen en plannen van organisaties en personen kenbaar gemaakt en uitgewerkt kunnen worden en versnippering van energie en langs elkaar heen werken te voorkomen. Het doel van de Stedelijke Raad is op deze wijze verheldering in de maatschappelijke situatie te brengen.

Groningen.

I. Cohen-Wiene

De Stedelijke Raad in het geding II

Kanttekeningen van H. van Dijk

Vaak aanleiding van de kritiek uit Groningen wil ik toch nog enkele kanttekeningen plaatsen. Niet zozeer uit motieven van gelijkhebbij, maar meer om er nog eens de nadruk op te leggen, dat inspraak en participatie niet te verwezenlijken zijn in stichtingsverband. Ondanks alle goede bedoelingen — en daar twijfel ik niet aan — van bestuursleden van deze stichtingen, wordt de mensen een rad voor ogen gedraaid.

Over Revolutie.

Revolutie is iets anders dan reorganisatie. Op dit laatste doelde ik. Die reorganisatie is broodnodig. Ook mevrouw Cohen vindt kennelijk, dat er een 'warwinkel' van instanties is.

Mijn gedachten over revoluties in het algemeen zijn in dit verband niet terzake. Twee zaken moet ik toch nog vermelden:

1. door revoluties zijn vaak een aantal fundamentele vrijheden afgedwongen van de in de desbetreffende maatschappelijke situaties leidende klassen; 2. het is inderdaad mijn overtuiging dat spontaan opkomende acties van mensen die tevoren niet georganiseerd waren, tot betere maatschappijvormen zullen leiden. Het is niet noodzakelijk, dat deze acties het karakter van een revolutie dragen.

Over mondigheid.

Ik ga uit van de stelling, dat mondigheid 'gemeten' kan worden aan het aantal vrijheden, dat de mens bezit. Zo gauw een mens geboren is, heeft hij een aantal fundamentele vrijheden. Het beroerde is nu, en dat leert de geschiedenis, dat er dikwijls een machtbezittende klasse klaar staat om op die vrijheden een inbreuk te maken. Ik denk in dit verband aan de ellende van de 'medezeggenschap'. Een uitgedroogd synoniem voor bedrijfsdemocratie.

Over de Stedelijke Raad.

Mevrouw Cohen-Wiener doet nog eens uit de doeken hoe het bestuur van de Raad is samengesteld. Zij schrijft: 'Dit bestaat uit mensen, die gekozen worden op grond van hun contacten met organisaties en stromingen in de samenleving, maar die niet gehouden zijn van stap tot stap rekenschap af te leggen aan een 'achterland'.' Een merkwaardige vorm van democratie, want een bepaalde vorm van het afleggen van verantwoording is er niet bij.

In het juninummer van dit blad schreef de heer Van Dijk over de Stedelijke Raad van Groningen en knoopte daar een algemene visie omtrent dit soort instellingen aan vast. Een eerste punt van kritiek is dat hij de vraag omtrent het nut van een Stedelijke Raad beantwoordt door de documentatie over de desbetreffende Raad kritisch te lezen, en een weinig realistisch voorbeeld te verzinnen als middel voor een algemene kritiek. Daarop is dan zijn negatieve oordeel gebaseerd.

Nu is de vraag naar het nut van Stedelijke Raden ook voor Humanitas wel van zoveel belang, dat men mag eisen dat deze kwestie wat degelijker wordt onderzocht. Allereerst had de auteur zich ter plaatse op de hoogte kunnen stellen. Hij had bij de Stedelijke Raad zelf, bij het plaatselijke bestuur van Humanitas, bij de diverse vertegenwoordigers van Humanitas in de Stedelijke Raad, bij andere instellingen die participeren in de Stedelijke Raad, bij de instellingen die er juist niet in zijn vertegenwoordigd, bij de Gemeentelijke Sociale Dienst, bij de vestiging van het ministerie van C.R.M. en bij gemeenteraadsleden kunnen informeren naar hun ervaringen. Zou hij menen dat informatie bij het establishment geen zin heeft, dan had hij toch altijd nog 'de burger', hoe dan ook gedefinieerd, naar zijn mening kunnen vragen.

Betere mogelijkheden tot informatie zijn er dus wel. Daarbij hoeven we van de auteur niet te eisen dat hij alle informatiebronnen exploreert, doch wel dat een aantal bronnen wordt gehoord. Daarbij was hij zeker ook op punten van kritiek gestuit. Deze signalering zou zin hebben voor de Stedelijke Raad in Groningen en mogelijk ook voor elders bestaande en op te richten Stedelijke Raden. De in Groningen duidelijk blijkende voordelen zouden dan eveneens naar voren zijn gekomen.

Het ergste verwijt dat tegen dit artikel moet worden ingebracht, betreft het verzonnen voorbeeld, dat vol suggesties van misstanden zit. Er wordt een man ten tonele gevoerd, die ter gelegenheid van de plannen voor een nieuw wijkcentrum, na informatie in de wijk, concludeert dat er geen behoefte aan een wijkcentrum is, doch dat de woningen moeten worden verbeterd. Hoe peilt hij representatief de mening in de wijk? Moet kritiek op de woningtoestanden primair aan de Stedelijke Raad worden voorgelegd en niet aan de daarvoor verantwoordelijke organen of aan de Gemeenteraad? Hoe reëel is de mogelijkheid dat een wijkcentrum overbodig wordt door verbetering van de woningtoestanden? Is het een soort ersatz? Om dit standpunt naar voren te brengen en te verdedigen moet deze man niet alleen worden gehoord, maar volgens de heer Van Dijk in het bestuur van de Stedelijke Raad worden opgenomen. Laten we dan allereerst aannemen dat de man de een

of andere zienswijze heeft die wel degelijk interessant is. Is dat dan voldoende reden om hem zonder meer tot dat bestuur te laten toetreden? Kan hij deze zienswijze bij het bestuur van de Stedelijke Raad niet naar voren brengen of bij één van de participerende instellingen nl. bij het bestuur en/of bij de vertegenwoordigers in de Stedelijke Raad, indien hij meent dat er onvoldoende aandacht aan zijn idee wordt besteed? Mocht ook die instelling (bijv. Humanitas) volgens hem tekort schieten bestaat er dan niet de jaarlijkse ledenvergadering, het hoofdbestuur en daarbuiten nog het Ministerie en de Pers? Als de Stedelijke Raad een vereniging met leden zou zijn, dan zouden de beroepsmogelijkheden slechts in zoverre zijn verbeterd, dat bijv. een bijzondere ledenvergadering bijeengeroepen kon worden, waarbij een tegenbestuur zou kunnen worden voorgesteld. Zulke gebeurtenissen komen echter bij verenigingen niet veel voor. Formeel lijkt het wat democratischer. Maar wat is het geval bij formeel democratische verenigingen? Het contact met de leden is over het algemeen gering, er is een beperkte kring van belangstellenden en normaliter vindt daarbinnen de meningsvorming plaats. Dat komt ook uit het rapport 'Besturen en Kommunice-¹' naar voren. Wellicht motiveert de huidige structuur met de diverse instellingen meer burgers tot nadenken over het maatschappelijk werk en tot het stellen van eisen dan een monstervereniging, waar men zich nog minder bij betrokken voelt. Mogelijk wordt dit dan meer als een semi-gemeentelijke Dienst beschouwd, met de kans op een nog grotere drempelvrees. Het blijft echter mogelijk dat door verdere samenbundeling een beter aanbod kan worden gerealiseerd, terwijl door doelbewust de communicatie met de inwoners te bevorderen en een bereidheid tot luisteren van een samenwerkingsorgaan de afstemming van de wensen die bij de bevolking leven enerzijds en de aard en wijze van uitvoering van het werk anderzijds beter accorderen.

Bovendien meent de heer Van Dijk dat de desbetreffende man, indien hij door Humanitas bij de Gemeente zou worden voorgedragen voor benoeming in het bestuur van de Stedelijke Raad, de Gemeente de voordracht zou afwijzen.² Daarbij wordt buiten beschouwing gelaten dat een Gemeenteraad niet

gauw een voorgestelde kandidaat zal afwijzen. Dit roept immers zeker problemen op met de voorstellende instelling en hoogstwaarschijnlijk ook met andere instellingen. Hoe vaak is in Nederland de laatste jaren iets dergelijks gebeurd? Wenst men overigens democratische inbreng, dan is de Gemeenteraad de enige instelling op lokaal niveau, welke door de inwoners is gekozen.

Het betoog wordt dan besloten met de volgende twee conclusies:

1" — dat zelfs inspraak en participatie, uitgeholde synoniemen voor democratie, niet in stichtingsverband verwezenlijkt kunnen worden;

Hieraan wil ik toevoegen dat een stichting welke actief werkt aan participatie en 'open' is, hetgeen te toetsen is, democratischer is dan een (mogelijke) vereniging die door een clan wordt geregeerd, hoewel deze vereniging volgens de statuten formeel democratisch is. De werkelijkheid kennende van het verenigingsleven in Nederland, kan men toch moeilijk op basis van statuten tot het super-democratische van een vereniging besluiten.

2" — dat opbouworganen geen verlengstuk moeten zijn van de gevestigde orde' ...'

Humanitas is ook een deel van de gevestigde orde. Zij bestaat al enige tijd en heeft een verleden dat doorwerkt in het heden en is in de maatschappelijke orde ingebouwd. Haar progressiviteit is niet zo groot, dan dat dit aspect in het totaal van activiteiten volkomen verloren gaat. Was de gevestigde orde niet veel meer blijven bestaan indien de Stedelijke Raad niet was gesticht. Mijn indruk van de Stedelijke Raad alhier is dat zij, weliswaar langzaam, en moeizaam, nieuwe wegen openlegt en geleidelijk aan een onafhankelijker positie gaat innemen.

Samenvattend is derhalve mijn mening dat de geuite kritiek op de Stedelijke Raad voor Maatschappelijk Welzijn in Groningen en op het instituut van de Stedelijke Raad in het algemeen onjuist is. Het functioneren in de werkelijkheid dient te worden gezien tegen de achtergrond van te stellen criteria, waarvan democratie/openheid er één is. Formele regelingen en uitspraken op papier zijn daarbij slechts van beperkt nut.

H. Jacobs
Voorzitter Afdeling
Groningen

¹⁾ Drs. M. H. R. Hoekstra en J. Schot, Besturen en Kommuniseren, Groningen, juni 1969.

²⁾ De procedure verloopt enigszins anders, maar dat doet hier niet ter zake.

Naschrift

We beginnen met het 'ergste verwijt' van de heer Jacobs met betrekking tot mijn artikel over de Stedelijke Raad. Dat ergste verwijt is, dat mijn imaginaire verhaal vol suggesties en misstanden zit. Nu kan m.i. van een imaginair verhaal gezegd worden dat het, of nooit, of altijd, vol suggesties zit. Dat hangt af van de houding van de lezer. Kritiek op dat imaginaire verhaal kan ik gevoeglijk naast mij neerleggen.

Wat mij opvalt, zowel in de kritiek van mevrouw Cohen, als in die van mijnheer Jacobs, is het ontbreken van een weerwoord op het enige realistische in mijn voorbeeld en wel de zinsnede 'het tijdstip waarop de bevolking duidelijk bij de ontwikkelingen betrokken kan worden in een ruimer verband dan alleen door de leden van het voorlopig bestuur (van het wijkcentrum) een punt van zorgvuldig overleg is geweest.

Eenzijds dienden de plannen voor het wijkcentrum dusdanig gevorderd te zijn, dat realisering van het initiatief praktisch vaststaat, anderzijds dienen deze plannen niet dusdanig onwrikbaar vast te staan, dat een inspraak zinloos zou worden.' Dit is geen suggestie van een misstand mijnerzijds. Dit is een citaat uit het Informatiebulletin van oktober 1968 (3e jaargang nr. 4) uitgegeven door de Stedelijke Raad te Groningen. Dit is schijndemocratie.

Ik kom nu tot de basis van het meningsverschil: die basis is het door elkaar halen van formele en informele aspecten en ik heb mij daaraan schuldig gemaakt, alhoewel ik zelf mijn eigen voorbeeld 'imaginair' heb genoemd.

De heer Jacobs zet allerlei informele en formele zaken tegenover elkaar en laat dan naar eigen goeddunken de informele zaken negatief voor de vereniging en positief voor de stichting uitvallen. Dat is hoogst onwetenschappelijk en hier doet het plaatsen van een voetnoot niets aan af.

Ik ga die zinnen niet allemaal citeren, dat moet de lezer maar doen. Het doel van de gevolgde redeneertrant is aan te tonen, dat de stichting 'demokratischer' is dan een vereniging. Het woord heb ik tussen aanhalingstekens geplaatst, omdat een democratische stichting tot de onmogelijkheden behoort; het is iets zoals een vierkante cirkel. Het is juist om een stichting open of gesloten te noemen. De heer Jacobs doet dat één maal, maar voegt er toch weer de conclusie aan toe, dat die stichting dan democratischer is dan een vereniging met een gesloten karakter of 'door een clan geregeerd.'

Bij een gesloten vereniging zijn er garanties — zoals bij een parlementaire democratie deze garanties in een grondwet zijn vastgelegd — waardoor het gesloten karakter opgelegd kan worden. En dat gebeurt bij het verenigingsleven in Nederland; ik denk aan de V.P.R.O., de P.v.d.A. en zelfs aan conservatieve verenigingen als de studenten corpora in Groningen en Delft al was hier een nog conservatiever beleid de inzet. Ik schat op grond van de garanties bij verenigingen de kans, dat zij bestuurd worden door 'clans' zo niet kleiner, dan toch wel even groot als bij stichtingen.

Tot slot kom ik tot het meer retorische gedeelte van mijn betoog; dit houdt in enerzijds een vraag aan de heer Jacobs en anderzijds een antwoord op een vraag, die de verdediger der democratie in stichtingsverband mij stelt.

De vraag luidt: 'Had U mij ook verwezen onvoldoende de moeite te hebben genomen mij op de hoogte te stellen, als ik géén kritiek had gegeven? Het antwoord op de vraag van de heer Jacobs hoe mijn imaginaire mannetje de mening in de wijk peilt, luidt: 'Op dezelfde wijze, waarop de Stedelijke Raad 'de wensen die bij de bevolking leven' (dit zijn woorden van de heer Jacobs) peilt.'

Preventief maatschappelijk werk: een experiment

I. VOORGESCHIEDENIS

Mijn besluit door middel van een experiment te ervaren wat preventief maatschappelijk werk zou kunnen inhouden is gebaseerd op de volgende overwegingen:

Voorkomen is beter dan genezen. Het maatschappelijk werk is tot nu toe uitsluitend curatief werkzaam. De cliënt wordt geholpen conflicten in zijn sociaal functioneren op te lossen dan wel beter te hanteren. Ten aanzien van de cliënt en de potentiële cliënt is dat het paard achter de wagen spannen: een zeer onbevredigende situatie. Beter zou het zijn de mens voor te bereiden op de mogelijkheid van conflictsituaties in het sociaal contact en hem te helpen de weg te vinden hoe deze te hanteren.

Het conflict wordt in onze maatschappij veelal negatief gewaardeerd; ten onrechte. Immers, de mens groeit uit tot persoon in wisselwerking met zijn omgeving. Daarbij staat hij in contact met anderen, het kader waarin zijn groei plaatsvindt, steeds voor de keus zijn inzicht en kunnen te toetsen aan dat van anderen. Mijdt hij deze confrontatie, het conflict van het kiezen, dan mist hij een kans zijn mening in een ruimer perspectief te plaatsen, hem van daaruit eventueel te herzien dan wel bevestigd te zien. Ingaan op de uitdaging leidt tot wederzijdse stimulering naar verdere ontplooiing als persoon.

De structuur van onze maatschappij is niet gericht op creatieve ontplooiing van de persoon in de communicatie met anderen, maar reduceert de persoon tot productiefactor respectievelijk consument. De maatschappijrol(len) van de persoon is (zijn) ondergeschikt gemaakt aan en in dienst gesteld van het productie-apparaat. Een relatief kleine groep ontwerpt een produktiemaatschappij en beheerst het produktie-apparaat, waarin zij de anderen een ondergeschikte rol toebedeelt.

Op basis van deze overwegingen kan preventief maatschappelijk werk zich in engere zin richten op het voorkomen van storingen in het sociaal functioneren van de persoon door hem te helpen het conflict in de confrontatie met anderen zó te hanteren, dat hijzelf en de ander in onderlinge wisselwerking elkaars ontplooiing als persoon stimuleren.

Gericht op de maatschappij in zijn totaliteit kan preventief maatschappelijk werk de mens wapenen tegen reductie tot productiefactor respectievelijk consument, door hem de conflictsituatie, die de maatschappij hem opdringt bewust te maken en hem te helpen, afgestemd op zijn mogelijkheden, dit conflict te hanteren, daarbij het accent verschuivend in de richting van zijn ontplooiing als persoon. Het hangt uiteraard mede af

van de ruimte die zijn situatie in de maatschappij hem biedt tot hoever hij hierin kan gaan.

Een centraal staand gegeven in de deskundigheid van de maatschappelijk werker is de individualiserende benadering van de cliënt: Het zien van de cliënt in zijn situatie met zijn problematiek en de oplossingsalternatieven, die aansluiten bij zijn mogelijkheden.

Juist de mogelijkheid van de individualiserende benadering van het bovenomschreven conflict maakt het maatschappelijk werk geschikt de persoon te helpen de genoemde accentverschuiving op gang te brengen. Tenslotte ligt het voor de hand, dat met name de persoon die zich nog voorbereidt op zijn rol(len) in de maatschappij in de gelegenheid is te kiezen. Ook heeft hij in het algemeen behoefte daarbij geholpen te worden. Ik denk hierbij aan scholieren, studenten en de jonge arbeider.

In het voorjaar van 1968 kreeg ik van een studentenvereniging het verzoek op een koffiemaaltijd wat over het maatschappelijk werk te komen vertellen. Op deze wekelijkse maaltijden worden sprekers uitgenodigd uit alle geledingen van de maatschappij. Zo wil de vereniging haar leden met allerlei aspecten van de maatschappij confronteren, om mede hierdoor het isolement van het student-zijn te doorbreken. Op mijn vraag op welke wijze dit doel verder vorm krijgt, werd ik verwezen naar de disputen met de opmerking, dat het merendeel praatclubs zijn die op de helft van het seizoen uiteen plegen te vallen. Een dispuutenboekje leerde mij, dat één dispuut naast een mondeling beleven van maatschappelijk engagement ook wilde streven naar een daadwerkelijk toepassen van de denkresultaten. Het betrof het dispuut Revolutionaire Bewegingen. Programma: 1. Bestudering van revolutionaire bewegingen. 2. Kiezen van een vorm van maatschappijverandering welke door de groep in de Nederlandse situatie zou kunnen worden toegepast.

Ik nam contact op met de dispuutleider en besprak de mogelijkheden tot samenwerking. Wij werden het eens over het volgende:

In het tweede deel van het programma kiest de groep een voor Nederland relevante vorm van actie. Daar de groep het instrument zal zijn, dat deze actie voert, heeft het zin een vorm te kiezen, die tevens relevant is voor de groep in die zin, dat zij aansluit bij de mogelijkheden welke de leden van de groep

afzonderlijk en gezamenlijk hebben.

Dit op basis van de overweging, dat een groep die een te moeilijke opdracht kiest, gefrustreerd kan raken door het uitblijven van resultaten. Een progressieve houding t.a.v. maatschappijverandering kan dan wellicht omslaan in een conservatieve houding; oorspronkelijk geneigd tot verandering van de maatschappij, identificeert men zich noodgedwongen met de maatschappij, overdonderd door de sancties welke de maatschappij kan mobiliseren ter handhaving van de gevestigde orde. In het vrij kunnen kiezen van alternatieven schuilt de identiteit van de persoon. De noodgedwongen identificatie met de gevestigde orde betekent een reductie van deze identiteit.

Mijn taak in de werkgroep zou kunnen zijn de begeleiding van het proces, waarin de groep zijn mogelijkheden onderzoekt op basis van wat de leden in te brengen hebben.

Het dispuut accepteerde dit voorstel en aanvaardde mij als lid. Oktober en november werden besteed aan bestudering van revolutionaire bewegingen. De groep voelde zich het meest aangetrokken tot geweldloze weerbaarheid (dat verhoudt zich tot burgeroorlog als haar-op-de-tanden tot gewapend-tot-de-tanden). In december werd een weekend gehouden, tevens bedoeld ter nadere kennismaking. Door middel van brainstorming werden ideeën met betrekking tot het in de praktijk brengen van geweldloze weerbaarheid verzameld en in discussie verder uitgewerkt. Tevens motiveerde ieder groepslid zijn persoonlijke deelname aan de groep, de verwachting die hij van de groep had en de mogelijkheden (tijd en activiteiten) welke hij/zij ter beschikking kon stellen.

De werkgroep accepteerde op dit weekend een uitnodiging van de Studenten Internationale Betrekkingen (SIB) materiaal bij te dragen voor een documentatiemap, uit te geven ter gelegenheid van een weekend over geweldloze weerbaarheid, te houden in maart 1969.

Doordenkend op de bovengenoemde omschrijving van preventief maatschappelijk werk gericht op de maatschappij in zijn totaliteit schreef ik hiervoor in samenwerking met een ander lid van de groep een 'Model voor geruisloze revolutie'.

Het model is opgebouwd uit drie delen:

In 'De persoon' wordt beschreven hoe de mens in wisselwerking met zijn omgeving uitgroeit tot volwassen persoon, die zijn identiteit ontleent aan vrije keuze van alternatieven.

In 'Persoon en maatschappij' wordt een

Schets van de huidige ontwikkeling inzake de preventieve taak

maatschappijbeeld geschetst aan de hand van communicatiepatronen door middel waarvan de persoon deel uitmaakt van de maatschappij. De mens treedt in communicatie als hij verwacht, dat hij er wat aan heeft. Een winstmotief ligt ten grondslag aan elke drang tot communicatie. Hierbij zijn te onderscheiden een kwantitatief- en een kwalitatief winstmotief. Vanuit het kwantitatief winstmotief wordt de persoon geobjectiveerd, als ding gebruikt om de andere partij te doen toenemen in status of rijkdom. Vanuit het kwalitatief winstmotief streeft men naar wederzijdse verrijking van de persoon in zijn totaliteit. Zo gezien is communicatie te onderscheiden in communicatie met kwalitatief winstmotief en communicatie met kwantitatief winstmotief, kortweg kwalitatieve communicatie en kwantitatieve communicatie.

In 'Geruisloze revolutie' wordt een vorm van revolutionaire actie beschreven, die de maatschappij van binnenuit, beginnend bij de basis, de persoon, in verandering brengt. Dat komt neer op:

1. Een inventarisatie, (lieft in groepsverband gezien het voordeel van de wederzijdse controle van de als kwalitatief en kantitatief ervaren elementen in eigen gedrag).

2. Vaststellen op welke wijze en tot hoever een accentsverschuiving in kwalitatieve richting in het gedrag op gang gebracht kan worden.

3. Kiezen van een werkopdracht aansluitend aan de aldus vastgestelde mogelijkheden.

Daar het experiment zelf nog in mijn bestuur besproken moet worden, op basis waarvan beslist zal moeten worden of het in de tijd van Humanitas voortgezet kan worden, volgt het verslag hiervan in een volgend nummer.

J. Reijenga.

Op 8 april heeft drs. G. C. de Haas te Amersfoort in een lezing op een studiebijeenkomst van maatschappelijk werkers van Humanitas, zich eveneens verdiept in het vraagstuk van de preventieve taak van het maatschappelijk werk.

De tekst van deze lezing geven wij hieronder onverkort weer.

Op dezelfde bijeenkomst heeft ook drs. A. P. Noyon over hetzelfde onderwerp gesproken. Zijn betoog zullen we in het volgende nummer plaatsen. (De kopjes komen voor rekening van de redactie.)

Is er verband met gezinstherapie?

De organisator van deze studiedagen heeft me gevraagd enkele ontwikkelingen te schetsen die zich thans voordoen in onze samenleving of welke wij in de nabije toekomst te verwachten hebben en dan vooral die ontwikkelingen die van belang zijn voor het vraagstuk van de eventuele preventieve taak van het maatschappelijk werk. Dit vraagstuk vormt de hoofdschotel van deze studiedagen; ik behoef deze hoofdschotel niet op te dienen, dat doet de andere inleider, de heer Noyon; ik kan mij beperken tot de hors d'oeuvre.

Uit een van de voorbereidende brieven, die u in verband met deze studiedagen toegezonden zijn, heb ik begrepen, dat u het eigenlijk liever over de gezinstherapie gehad zoudt willen hebben; deze wens kon evenwel dit jaar niet vervuld worden, omdat de inleidster, die voor dit onderwerp in aanmerking komt, eerst hieromtrent haar licht nog eens wilde opsteken in de Verenigde Staten. De gezinstherapie komt nu wellicht volgende jaar aan de orde. Ik heb hieruit — enigszins generaliserend — opgemaakt, dat u als maatschappelijk werkers en werkers het knelpunt van vele huidige en toekomstige problemen van het samenleven vermoedt in de richting van de gezinsfuncties. Aan de andere kant zijn er heel weinig deskundigen op het gebied van het gezinsleven en de gezinstherapie en die deskundigen, die er zijn, voelen zich nog niet zo erg zeker van hun zaak.

U staat in uw vermoeden, dat het gezin wel eens heel belangrijk zou kunnen zijn voor het huidige en toekomstige maatschappelijk werk, niet alleen.

Maatschappelijke ontwikkelingen en persoonlijk welbevinden.

Wellicht bent u op de hoogte van de publicatie: 'Samenleving in toekomstperspectief'. Deze publicatie is geschreven door drs. J. G. M. Wellen in opdracht van het Katholiek Nationaal Bureau voor Geestelijke Gezondheidszorg. Drs. Wellen schetst eerst de contouren van de toekomstige samenleving en in dit verband belicht hij de natuurwetenschappelijke expansie, de demografische ontwikkeling, de verstedelijking, de technische en economische ontwikkelingen en het tijdperk van de vrije tijd als belangrijkste factoren waarmee onze sa-

menleving te maken heeft. Hij brengt deze factoren daarna in verband met de sociale en geestelijke gezondheid en hij besluit dan zijn boeiende beschouwing met de volgende woorden:

De moeilijkheid is, aldus drs. Wellen, dat het zich welbevinden van de mens niet rechtstreeks uit de kenmerken van de maatschappij kan worden afgeleid. Met andere woorden, we kunnen nu wel uitgebreid de grote en geweldige maatschappelijke ontwikkelingen schetsen, maar wat zeggen we daarmee nu over het individuele lot van de mens? Dat is ook voortdurend de moeilijkheid met de sociologie. Zij is een van de houdbaarste wetenschappen gebleken die verreweg de zinnigste uitspraken doet over de actuele situatie, waarin zich thans mens en samenleving bevinden. De sociologie is veel soepeler en moderner en vooruitstrevender bijvoorbeeld dan de paedagogiek en de psychologie, die voortdurend verstrikt raken in achtergehaalde of tegengestelde uitgangspunten — tenminste, die indruk heb ik. Maar is de sociologie nu ook bij machte de individuele lotgevallen van een ieder van ons persoonlijk te schetsen? Neen, dat kan en bovendien dat wil zij niet. Zij beperkt zich tot de brede algemene maatschappelijke ontwikkelingen. Maar daarin vinden we de kenmerken van het persoonlijk welbevinden niet terug. Dat is niet de enige moeilijkheid. Een nog veel grotere moeilijkheid is dat die grote, algemene ontwikkelingen, de 'macro-structurele processen' gaan afwijken van de 'micro-structurele processen', waarin we de mensen apart wat duidelijker herkennen.

Overvloed van informatie waarborgt geen participatie.

'De mens immers,' aldus drs. Wellen, 'leeft niet zozeer in de maatschappij, als wel in zijn micro-societas van gezin, werksituatie en vrijetijdsmilieus.' Wanneer we deze stelling van drs. Wellen nader bezien, kunnen we daaruit opmaken dat de mens in zijn deelneming aan de grote maatschappij eigenlijk niet meer te achterhalen is. De mens is niet meer te herkennen en hij herkent zichzelf niet meer in de grote maatschappij. Wat in die grote maatschappij belangrijk is en de ontwikkelingen waarin die grote maatschappij verkeert, gaan voor een groot deel aan de individu voorbij, het raakt hem niet frontaal, maar slechts zijdelings. Eigenlijk klinkt dat wat onge-

loofwaardig. Nog nimmer in de geschiedenis heeft de gemiddelde burger zozeer de gelegenheid gehad deel te nemen in de wederwaardigheden van de nationale en internationale samenleving. De televisie, veel meer nog dan de radio en de krant, schakelt de mens dagelijks in bij wat er overal gebeurt. Vakbonden, maar wel de drankleverancier en de nootjesverkoper varen hier wel bij, wanneer u begrijpt wat ik bedoel. De televisie staat veeleer in dienst van de micro-societas, van de kleine, intieme levensgemeenschap van het gezin, het werk en de vrije tijd dan in dienst van de macro-societas, van de grote maatschappij. We hebben hier in zekere zin te maken met een paradox, een tegenspraak: in ons tijdperk van overvloed van informatie uit alle delen van onze wereld en alle hoeken van onze maatschappij zien we dat de mens niet de impuls vertoont zich actief in deze grote processen en gebeurtenissen te storten, maar integendeel, het wordt een kijkspel waarvan hij zonder beweging te raken, zonder gemotiveerd of geactiveerd te raken, kennisneemt, vrijblijvend, in de kleine familiekring en pantoffels, onder het genot van een fijn sigaartje, dat zijn vader en grootvader hooguit in het weekend durfden op te steken. Het is de kleine, intieme en bekende situatie, in het gezin, tussen de collega's, tijdens de vrije tijd, die de almachtige, grote en geweldige gebeurtenissen in deze samenleving filtert, druppelsgewijs doorlaat. Drs. Wellen stelt: 'Vooral via zijn micro-societas treedt het individu in contact met het globale, maatschappelijke verband. Wanneer we nauwkeuriger op de hoogte zouden zijn van de repercussies van de sociale verandering op de micro-societas, zouden we ons concreter over het welzijn van de toekomstige mens kunnen uitlaten.'

Welke invloed heeft de maatschappij op de kleine levensverbanden.

Het probleem is derhalve niet dat wij als sociale- of culturele werkers te weinig op de hoogte zijn van de grote gebeurtenissen van onze samenleving, maar dat in het algemeen nog weinig bekend is van de uitwerking van deze gebeurtenissen op de kleine levensverbanden waarin de gemiddelde burger leeft en waarin wij de gemiddelde mens ontmoeten. Het is niet zó dat, wanneer we nu maar voldoende kennis dragen van de natuurwetenschappelijke expansie, de demografische ontwikkeling, de verstedelijking, de technische en economische ontwikkelingen en de vrije tijd, we dan vanzelf wel ongeveer kunnen afleiden wat het gedrag van de gemiddelde burger zal zijn. Ik wil niet zeggen dat het tegendeel bijna waar

is; wèl, dat we met al deze kennis niet zo erg veel opschieten en dat vaak tegengestelde ontwikkelingen zich voordoen. Zo herinner ik me uit de vijftiger en het begin van onze zestiger jaren dat alomwege door de sociologen en cultuurfilosofen voorspeld werd dat het gezin zichzelf spoedig overbodig zou maken. Op het ogenblik voorspellen de futurologen dat de toename van de vrije tijd een psychologische ramp zal betekenen. Welnu, de vrije zaterdag is tot nu toe een zegen gebleken en ik ben ervan overtuigd dat de vrije vrijdag er nog best bij kan. En wanneer het zo zou mogen zijn dat de man nog maar twee of drie dagen per week hoeft te werken, dan kan dit een lang verwachte, heel gunstige aanleiding zijn om het netelige probleem van de maatschappelijke emancipatie van de vrouw op te lossen.

Ik moet u bekennen dat ik me thuis niet verveel. En dan kunt u wel zeggen dat het kwalitatief iets heel anders en hoogstaands is om een inleiding voor Humanitas voor te bereiden dan je tuintje wieden, wat mijn buurman doet, maar dan voeg ik er meteen aan toe, dat ik graag wat meer tijd over zou willen hebben om mijn eigen tuintje op orde te brengen.

De maatschappij als complex van onderdelen.

We zien, als het ware op een afstand, geweldige ontwikkelingen en ontdekkingen plaatsvinden, maar hoe komen die bij mij en u en mijn buurman terecht? Logisch, rationeel kunnen we niet anders concluderen dan dat deze ontwikkelingen van diepgrijpende betekenis voor het mensenleven moeten zijn. We voelen een wat knagend schuldgevoel, dat we er veel te weinig vanaf weten, maar hoe vertalen we de toekomstvoorspellingen? Drs. Wellen vervolgt: 'Nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld op het gebied van de natuurwetenschap, hebben veelal een invloed die veel verder reikt dan het gebied waar zij in eerste instantie voor zijn bedoeld. Zo bleven (...) de gevolgen van de uitvinding van de stoommachine niet beperkt tot binnen de muren van de fabriek. Deze uitvinding leidde tot de industriële revolutie en tot maatschappelijke omwentelingen op grote schaal die tenslotte ook belangrijke consequenties hadden voor het bestaan van de concrete mens. Hoe groter het inzicht in de complexe samenhangen in een bepaalde maatschappij, des te beter zijn dergelijke secundaire en tertiaire verschuivingen te voorzien.' Maar we hebben nog nauwelijks dat inzicht in die secundaire en tertiaire verschuivingen die voor ons het belangrijkste zijn, terwijl over de

primaire verschuivingen ons hoofd dol gepraat wordt.

Wat ik zonet beweerde van de gemiddelde burger, namelijk dat hij door de overvloed van informatie zich terugtrekt in het beschermde bestaan van gezin, werk en vrije tijd, datzelfde geldt in zekere zin voor ons als sociale en culturele werkers. Ons bedreigt voortdurend het gevaar dat we afhaken en ons terugtrekken binnen de micro-situatie van ons beroep en van onze werksituatie. Dat afhaken van de grote maatschappij en het zich tevreden stellen met het dagelijks rondrijden in het buurtspoorlijntje van onze eigen wijk of plaatselijke instelling is niet zo verwonderlijk. Want bestaat de grote maatschappij eigenlijk wel? Is zij niet veel meer de optelsom van allerlei plaatselijke situaties die onderling te veel van elkaar verschillen om er grote lijnen in te ontdekken?

Ik moet nog wel eens een inleiding houden over jeugd en jeugdwerk. Maar een verhaal bij voorbeeld over clubhuisjeugd is niet te vertellen in landelijk verband. Ik ben enigszins op de hoogte van de Amsterdamse situatie en van Fantasio. Wanneer ik daarover iets vertel, heb ik niets gezegd van het clubhuis in Waddinxveen. Nu kan ik wel menen dat Fantasio en Paradiso model staan voor de toekomstontwikkelingen van héél het jeugdwerk, maar dat is een onbewezen stelling. Provo heeft uiteindelijk ook niet model gestaan voor de ontwikkelingen onder de jeugd. 99 pct. is anti-rebel, volgens het Algemeen Handelsblad in de serie 'De nieuwe volwassenen.' Wanneer je echter kijkt naar de onrust op de middelbare scholen en universiteiten, ga je twifelen aan dat percentage. Ja, maar 80 pct. van de boven-16-jarigen is werkende jeugd en die is volledig opgenomen in een consumptief gedragspatroon zonder enig teken van revolutionaire gezindheid, wordt dan weer beweerd. Maar wanneer je de onvrede met de werksituatie van onze jongeren merkt, kom je tot de ontdekking dat het meest passieve consumptieve gedragspatroon wel eens te herleiden zou kunnen zijn op een fikse, zij het onbewuste, protesthouding. Immers, ik weet niet of u dat ook gemerkt hebt, namelijk dat een goede maaltijd zo'n prettige remedie tegen allerlei vage persoonlijke onlustgevoelens kan zijn.

De dynamiek en emancipatie in de kleine leefgemeenschappen.

Ik kan nu wel mezelf in uw aanwezigheid afvragen of we wel van de grote maatschappij en van algemene ontwikkelingen kunnen spreken, maar intussen doe ik dat voortdurend. In het voet-

spoor van drs. Wellen immers ga ik ervan uit dat we de mens en het menselijk welbevinden moeten plaatsen binnen de 'micro-societas', binnen het kleine levensverband — de filosofen spreken van 'Lebenswelt', leefwereld — van gezin, werksituatie en vrijetijdsbesteding. En dan gelden met betrekking tot het gezin vier belangrijke vragen, waarmee drs. Wellen zijn betoog afrondt, namelijk:

— 'Welke zijn de invloeden van de technologie op het gezin?' (auto, huishoudelijk comfort, industriële technestructuren, demografische verschuivingen, forensisme, opleiding van jongeren en ouderen, beroepskansen).

(In de huidige maatschappij worden psychologische tests meer en meer gebruikt bij de selectie van sollicitaties. De beroepskansen worden door een steeds verdergaande mechanisering geringer. De kans om meerdere malen afgetest te worden, wordt dus steeds groter. Het is zeker niet denkbeeldig dat hierdoor frustraties en gevoelens van minderwaardigheid ontstaan, die zich in een negatieve opstelling ten opzichte van de samenleving kunnen uiten).

— 'Zal er in de toekomst een verschuiving plaatsvinden in de koppeling van huwelijk en seksualiteit?'

(Door de pil ontstaat een verschuiving in het seksuele gedragspatroon. De oude situatie, dat de jongen als een jager een meisje probeerde te 'veroveren' en het meisje de rol speelde van de 'overwonnen buit,' wordt hoe langer hoe meer omgedraaid. Het meisje gaat experimenteren. Zij kiest de jongen of man uit, waarmee zij het seksuele experiment vóór-echtelijk wil uitproberen. De seksuele energie, die hierdoor bij de jongen vrijkomt, wordt nu aangewend voor sociale idealen, sociale acties. De pil bevordert ook de promiscuïteit en oefent dus duidelijk een invloed uit op het terrein van huwelijk en seksualiteit).

— 'Zal de emancipatie van de vrouw en de toenemende vrije tijd van de man leiden tot een verschuiving van de gezagsposities en functies van het gezin?' (Vóór de laatste oorlog had de man de buitenwaartse positie en had de vrouw de binnenwaartse positie. De kinderen identificeerden zich toen voornamelijk met de ouders. Door de welvaart en de massamedia identificeert de jeugd zich nu óók met de wereld buiten het gezin. Wanneer de vrouw buiten het gezin in de maatschappij gaat functioneren, wordt een onjuiste verhouding tussen ouders en kinderen rechtgetrokken.

Er ontstaat dan een financiële onafhankelijkheid, een conservatieve gezinsverhouding wordt geliberaliseerd. Het gezin wordt dan meer een instantie van overleg, beraad, vernieuwing. Er ontstaat een 'democratic partnership').

— 'Hoe zal het gezin zich tot de buitenwereld gaan verhouden?' (open- en gesloten gezinstype, recreatief en reactionair gedragspatroon óf creatief en vooruitlopend?).

De reden waarom de functie van het gezin zo hoog aangeslagen wordt, hangt samen met het verschijnsel, waarover ik nu niet verder uitweiden wil, dat de mens zijn individuele en heroïsche uniciteit, die vooral in zijn beroepssituatie wáárgemaakt moest worden, begint te verliezen. In de werksituatie is de mens als employé, zo ook de vrouw in het huishouden, een verwisselbare pion. Daarvoor zoekt hij een nieuwe uniciteit, niet heroïsch en individueel, maar in relatie met de anderen binnen de kleine, overzichtelijke levensverbanden, waaronder vooral het gezin. Daarom is het gezinsleven en de vrijetijdsbesteding — afgezien van de kwantitatieve vraag — vooral in kwalitatief opzicht zo belangrijk, omdat de mens hier het alternatief wil vinden van zijn verminderde deelneming aan de grote maatschappij, waarin hij zich steeds minder herkent en daarin een steeds onbelangrijkere rol speelt.

Gevolgen voor het maatschappelijk werk?

Heeft nu de nadruk op de micro-societas gevolgen voor het maatschappelijk werk? Ja, stellig. Juist omdat we de mens dienen te benaderen als mens-in-relatie-met anderen binnen de overzichtelijke leefgemeenschap zal de taak van het maatschappelijk werk gaan verschuiven van interpersoonlijke-actie-ingesloten-circuit naar sociale-actie-in-open-circuit. En dan bedoel ik met 'sociale actie' vooral de zelfstandige creatieve actie op lokaal niveau, situationeel bepaald en wellicht heel verschillend van de situatie een straat verderop of in de aangrenzende wijk. En met 'open circuit' wil ik zeggen dat juist op het lokale niveau, juist binnen de overzichtelijke levensverbanden de frustrerende sociale scheidslijnen doorbroken en de afstanden overbrugd moeten worden opdat de gemeenschap ter plaatse tot gemeenschappelijke actie en in die actie tot gemeenschappelijke herkenning van zichzelf in de anderen komt, opdat men ontdekt wat men voor de anderen kan betekenen en wat men voor anderen kan zijn.

De verschuiving van interpersoonlijke actie naar sociale actie houdt in de preventieve functie van het maatschappelijk werk. Interpersoonlijke actie ziet immers op aanpassing bij het grote geheel, sociale actie ziet op activering van het kleine geheel in zijn totaliteit met het oog op een wenselijk geachte situatie. Deze is een noodzakelijkerwijs in de toekomst gedachte situatie en dit

brengt logischerwijze het preventieve kenmerk van de sociale actie met zich mee.

Enkele stellingen als slot.

Dames en heren, ik zou mij beperken tot de hors d'oeuvre van deze studiedagen en zeker wil ik mijn vingers niet branden aan de discussiesoep die hierna opgediend wordt en ook wil ik mij geen indigestie bezorgen door te proeven van de hoofdschotel, die een andere kok u zal voorzetten. Ik wil derhalve mijn verhaal beëindigen door nog eens mijn betoog in enkele stellingen samen te vatten:

— Het persoonlijk welbevinden kan niet rechtstreeks afgeleid worden uit de kenmerken van de grote maatschappij.

— Het persoonlijk welbevinden krijgt zijn beslag binnen de kleine leefgemeenschap in-relatie-met-anderen.

— De secundaire verschuivingen op meso-niveau en de tertiaire verschuivingen op micro-niveau kunnen niet rechtstreeks afgeleid worden uit de primaire verschuivingen op het macro-niveau.

— De micro-situaties zijn onderling zeer verschillend.

— Het gezin neemt onder de micro-situaties een belangrijke plaats in.

— De taak van het maatschappelijk werk verschuift van interpersoonlijke actie naar sociale actie.

— Sociale actie impliceert een preventieve taak.

De discussie Koning, Van Dijk, Reijenga

Tot voor kort was het kaderblad uitsluitend de etalage van het denken op het centraal bureau. De stafleden vervulden de rol van etalagepop, aangehaapt door het landelijk kader als toekomstig publiek.

Met de instelling van een discussierubriek kan aan deze a-communicatieve toestand een einde komen en het blad werkelijk een blad van het kader worden.

Op pagina 46 van het vorig kaderblad (nr. 3 juni 1969) een gaaf voorbeeld van het vermijden van discussie in een discussierubriek. Koning brengt in zijn artikel naast de conference over een kennismakingsbijeenkomst op het centraal bureau het volgende ter discussie:

de houding van de maatschappelijk werker is onmaatschappelijk; structuurverbetering is Humanitas heeft weinig zin als de maatschappelijk werker zich passief blijft opstellen; op een kennismaking van nieuwe beroepskrachten kan een voor Humanitas relevant onderwerp of relevante vraagpunten aan de orde worden gesteld, door stafleden en nieuwe werkers voorbereid.

Naar mijn smaak uitdagende discussiepunten, maar van Dijk gaat er niet op in. Dat hij Konings conference niet leuk vindt is overduidelijk, maar daarover straks. Eerst alsnog een reactie: Ik ben het met Koning eens, dat de maatschappelijk werker zich in het algemeen beperkt tot de hulpverlening. Ik zou dit alleen niet verwijtend willen hanteren, daar de opleiding ons tot niets anders heeft voorbereid. Overigens is Koning niet de enige, die dit betreurt: Uit het denken over nieuwe vormen van maatschappelijk werk, waarbij sinds kort ook het preventief maatschappelijk werk in discussie is, kan worden afgeleid, dat men zich afvraagt of onze maatschappelijke functie ophoudt bij het hulpverleners zonder meer. Naast aanpassing van de individu aan zijn omgeving als opdracht voor het maatschappelijk werk worden wij ons bewust van de noodzaak ook te gaan denken over aanpassing van omgeving aan individu. Van hier naar maatschappijverandering is slechts een stap verder (gedacht).

Meer dan noodzakelijk bij het eerste, veronderstelt het laatste een geëngageerde houding t.o.v. de maatschappij in zijn totaliteit. Meedenken in structureren van de maatschappij — ik kom nu bij de tweede en derde opmerking van Koning — is iets wat wij binnen de begrenzing van Humanitas kunnen en moeten trainen. Spreken over maatschappijordening heeft geen enkele grond dus ook geen waarde, wanneer wij in eigen huis geen orde op zaken kunnen of willen stellen.

Of structureren van Humanitas gebeurt op een conferentie, in het kaderblad, in de collegiale bijeenkomsten op provinciaal- of plaatselijk niveau is van ondergeschikt belang. Elke medewerker van Humanitas is mede verantwoorde-

lijk voor de gang van zaken, structureert mede delen en het geheel. Kritische discussie is daarbij een eerste vereiste: kritisch zijn en kritiek kunnen accepteren.

De kennismaking op het centraal bureau zou een introductie kunnen zijn van deze rol. Meestal is de nieuwe medewerker al een tijdje in dienst, voor de kennismaking plaatsvindt. Voorbereiding van de discussie, eventueel met medewerking van collega's, is dan heel goed mogelijk.

Dan het stukje van Van Dijk: De humor van Koning is zijn smaak blijkbaar niet. Jammer, misschien kan een volgende leukerd daarmee rekening houden. Had Koning het in deze rubriek bij een conferentie gelaten, dan zou zijn verhaaltje als zodanig niet terzake zijn. Nu hij wel degelijk met discussiepunten kwam, lijkt het mij redelijk de rest als verpakking te beschouwen. Het lijkt mij daarentegen niet redelijk juist de verpakking te gaan navlooiën, zeker niet als de discussie, waarom het in deze rubriek gaat, achterwege wordt gelaten. Bovendien gebeurde het navlooiën onzorgvuldig; onzorgvuldig ten aanzien van de inhoud en de persoon van de schrijver.

Hier zou ik een punt kunnen zetten met de opmerking, dat van Dijk in plaats van in discussie te gaan er de voorkeur aan gaf Koning's talent als humorist te critiseren. Daar het kaderblad echter niet in de eerste plaats bedoeld kan zijn als oefenterrein voor Komisch schrijftalent en kleinkunstcritiek, zou dat dan wel beter in een daartoe bestemd hobbie-blaadje kunnen gebeuren. Van Dijk gaat echter een paar stappen verder door Koning ongevraagd in de 'analyse' te slingeren. Het op onzorgvuldige wijze hanteren van verschil in gevoel van humor is niet bevorderlijk voor discussies en samenwerking. Kritiek op van Dijks kritiek zal de communicatie naar ik hoop weer op gang brengen.

Van Dijk: We constateren bij de schrijver 'een hang naar gezag verlangend diens verhaal te mogen beluisteren.' Een overtrokken conclusie op basis van de aangehaalde zin. Bij Koning staat: 'Verlangend diens verhaal te mogen beluisteren over het gebeurtenisvolle verleden.' Gezien de strekking van Konings' bijdrage: een pleidooi voor meer

discussie op basis van de huidige stand van zaken in Humanitas, lijkt mij de opmerking 'gebeurtenisvol verleden' ironisch bedoeld. Koning was dus helemaal niet verlangend dat verhaal 'te mogen beluisteren' en heeft op basis van zijn opmerking geen hang naar gezag pardon gezag. Dat Koning naar een autoritair bevelend centraal bureau verlangt denkt Van Dijk, maar blijkt niet uit het aangehaalde citaat. Daar staat n.l. dat de positie van het centraal bureau praktisch niet ervaren was (had men de collega's niet om inlichtingen gevraagd?) dus als vaag werd beleefd. Een eventuele wens naar duidelijkheid over deze positie ligt dan voor de hand, maar een verlangen naar een autoritair bureau is naar aanleiding van genoemde opmerking gezocht. Dat verlangen legt Van Dijk Koning in de mond.

Blijkt de 'onderdanigheid' van Koning uit het gebruiken van het woord 'groentje'? Hoogstens als je dat met alle geweld zo wilt interpreteren. Koning zou een 'zekere discriminatoire houding tegenover de vrouw' hebben, want van Dijk neemt aan dat zijn opmerking over een club plattelandsvrouwen niet positief is bedoeld. Van Dijk toont niet aan, van Dijk neemt aan. Van Dijk heeft het recht voor zich zelf aan te nemen, dat Koning negatieve bedoelingen heeft, onderdanig is, een hang naar gezag heeft, vrouwen discrimineert. Wil deze mening echter voor derden geldigheid krijgen, dan is een controleerbare argumentatie vereist.

Koning schrijft dat het geen sinecure is met 18 vrouwen het aspect gezelligheid en kennismaking te overstijgen. Van Dijk citeert dit om aan te tonen, dat Koning een discriminatieve houding heeft. Tegelijkertijd noemt hij het een loze kreet. Met loze kreten valt zo ongeveer niets aan te tonen, behalve dan een loze bewering.

De kreet is overigens niet loos, want je kunt er ook in lezen, dat je in het gezelschap van 18 vrouwen geneigd bent je voorlopig te 'beperken' tot het aspect gezelligheid en kennismaking.

Van Dijk leest slecht. Er staat 18 vrouwen en niet 18 hoogbejaarde kloosterzusters.

Koning schreef 'er was een plot gesmeed' en niet 'het complot'; op het laatste kan je vrees baseren, op het eerste niet.

Doorbordurend op het opschrift van de rubriek 'diskusjes' geeft een en ander mij grond voor het advies (voor van Dijk: grappig bedoeld): wees voorzichtig als je met van Dijk eet, zijn tafelzoutjes zijn giftig.

J. Reijenga

Zie ook pagina 62

Wij vinden een schoonheidswedstrijd een naar de geest onzedelijke aangelegenheid. Niet omdat de badpakken die daarbij gedragen worden zoveel te zien geven, maar omdat hier de vrouwelijke seksekenmerken ten eerste op cynische wijze voornamelijk teruggebracht worden tot drie matencijfertjes en die hebben nauwelijks iets te maken met wat mensen voor andere mensen boeiend maakt op ieder gebied, het seksuele inclus. Dat meisjes eraan meedoen hoeft men hen niet kwalijk te nemen. Je verwijt iemand een cultuurpatroon niet.

Wat ten tweede onze weerzin opwekt is dat op deze wijze vrouwelijke seksekenmerken worden aangewend ten bate van... ja, ten bate van wat? Van de representatie en de reclame. Onze samenleving zit nu al jaren en jaren zo in elkaar dat het op bovengenoemde wijze eenzijdig kijken en niets zeggen een aanvaard tijdverdrijf is geworden, waar alleen vrouwen het object van zijn en niet mannen.

In onze samenleving hebben wij zoveel frustraties — vooral seksuele — weten in stand te houden dat de moderne reclame — met in het kielzog de organisatoren van schoonheidswedstrijden — daarin zijn grootste slag weet te slaan. Zeker, er zitten ook vrouwen in de zaal zowel bij een schoonheidswedstrijd als bij een 'strip-tease', maar laten we ons er toch rekenschap van geven dat juist zij daar zitten omdat onze grotendeels door de mannen geleide 'consumptie'-samenleving hen (nog steeds) in een zodanige positie heeft gemanoeuvreerd dat een deel daar contre-coeur of om de lieve vrede bij zit of, langs dieper liggende wegen opgeladen met rationalisaties over esthetiek, met een verdachte loyaliteit hun echtgenoten vergezelt naar dit soort cultuurbrengerij.

zeker geldt dit voor de strip-tease ook hier dezelfde rationalisaties uit noodzaak van de kant van vrouwen. Goed gekleed vaak en zonder het besef dat zij op een afschuwelijke manier aan het discrimineren zijn; 'omdat het voor Piet of Kees die zo hard werkt wel een leuk verzetje is.' Het is eigenlijk één van de ergste vormen van discriminatie die nog veel te vaak verdoezeld wordt. Onze samenleving tolereert, deels uit zogenaamde ruimdenkendheid, deels uit een niet goed te vatten onbegrip voor menselijke waardigheid dat vrouwen, en zij alleen, in veel kringen in een hoek worden gedrongen waarin gelijkgeschakeling met vacht- en pluimvee op tentoonstellingen niet te ontkennen of te ontlopen is. Is het niet kinderlijk dwaas dat in een T.V.-uitzending in deze tijd een hooggeplaatst politicus en een vooraanstaand voetbalautoriteit op een ontstellende wijze olijk grapjassen over een strip-tease? Wij vinden het toch al lebei aardige mensen.

In onze westerse samenleving, wars van discriminatie naar men altijd zegt, is er dan toch maar een groep die in aanmer-

king komt voor deze twijfelachtige rol uitsluitend als object, tentoonstellingsmateriaal. O ja, duizenden doen er niet aan mee, maar die leven er toch rustig tolerant mee door? Juist deze rol voor vrouwen, waar mannen voor passen, is in feite zo algemeen aanvaard dat ze nauwelijks als vernederend wordt gevoeld.

Hoe hebben mannen dat eigenlijk voor elkaar gekregen? Zij blijven buiten schot. Je hoeft niet diep te graven om te constateren dat heel veel mannen als de dood zijn met andere mannen (door vrouwen) op gelijksoortige wijze te worden vergeleken. Zij kijken wel uit. Maar zij menen dat wel te mogen doen ten opzichte van hun vrouwen, die toch net als mannen- in maatkakken, in alle eer ouder worden. En daarom ligt het o.i. zo moeilijk met de benadering van de mannelijke lichamelijkeheid. De oorzaak is discriminatie, maar die verdrijven we. De mensen zijn niet fout, het is een trekje in onze cultuur dat scheef zit. Het is niet eerlijk en in feite wordt met deze gehele eenzijdige gerichtheid op de vrouw bij dat schoonheidskoningindegedoe en in de amusementswereld de vrouwen-emancipatie met voeten getreden.

Onze samenleving is er niet met alleen maar gelijke betaling voor man en vrouw. Er is veel meer waar die gelijkheid ook moet zijn. En wij zouden wel eens willen zien of het vertonings-wezen dat wij aanroerden zou blijven bestaan als ook hier de emancipatie en de gelijkheid geheel zou doordringen. (Dat doet denken aan het grapje over om beurten kinderen baren door man en vrouw, en de beperkingen die dat zou opleveren). Wij schrijven dit omdat wij merken dat sommigen ons verwijten overdreven te hebben met dat blote kereltje in het vorig nummer. Laten zij bedenken dat we daarmee en vooral met de laatste vraag in de tekst: 'waarom eigenlijk?' onze absurde instelling tegenover de vrouw als tegenpool en tegelijkertijd gelijke van de man in onze samenleving hebben willen kritiseren. Het is met de eenzijdige uiterlijke seks even mis als met de zaak die we in het voorafgaande plaatje hebben aangeduid. „Wel speedboten, auto's, ijskasten, maar hebt u een (gelijkwaardig) huis.“

Met het plaatje hebben we willen zeggen: 'Waarom voltooien we de vrouwenemancipatie niet tot op de belangrijke gebieden van wederzijdse eerbied en openheid. Wij vinden dit al jarenlang Onbegrijpelijk. Het is o.i. ook van tijd tot tijd passend voor maatschappelijk werk, sociale misgroei aan te duiden, desnoods door een plaatje dat de tegenstelling grotesk opdringt.

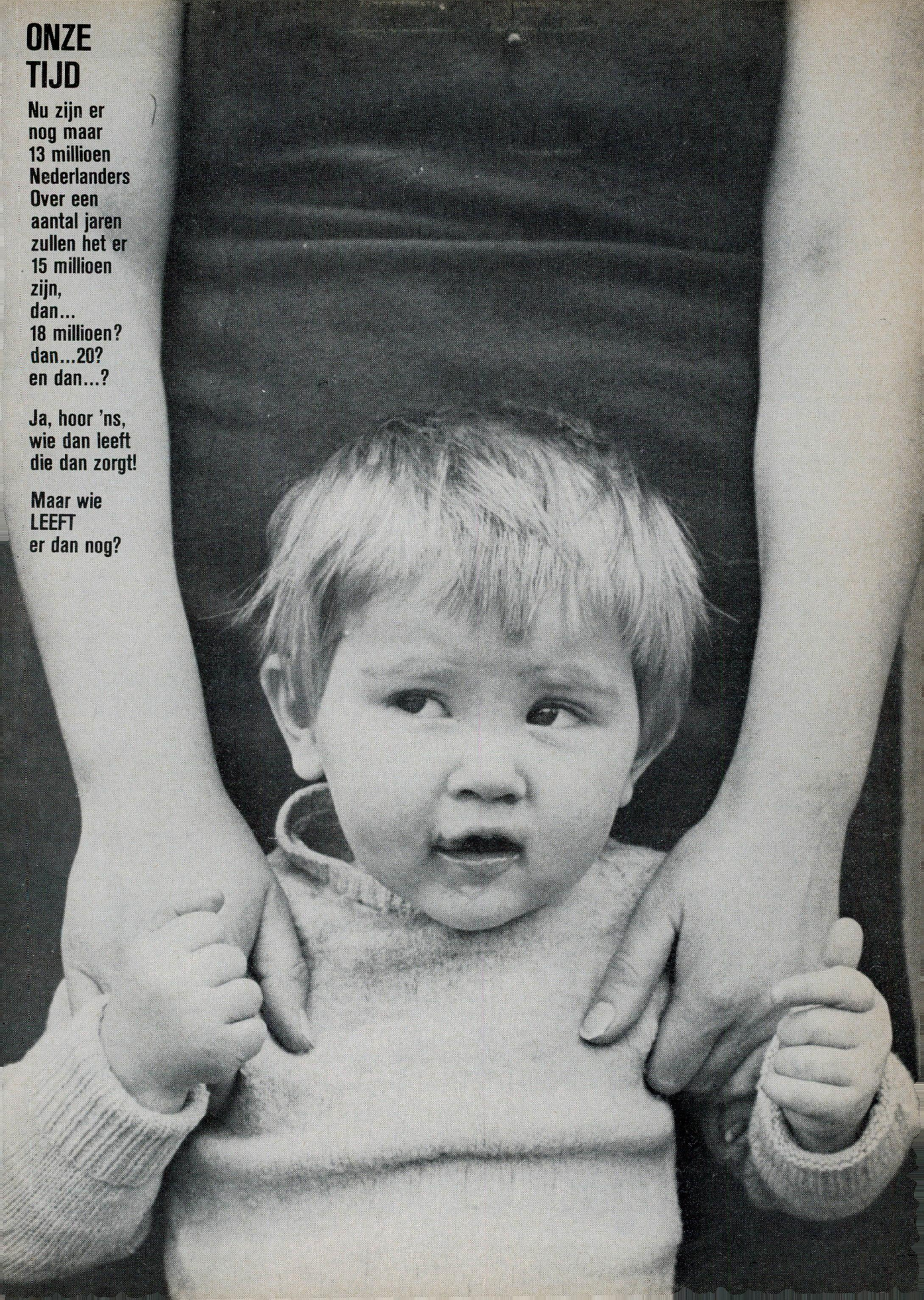
H. van Schaaik

ONZE TIJD

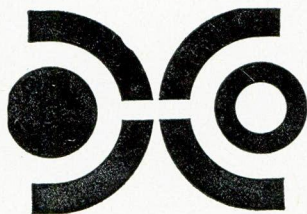
Nu zijn er
nog maar
13 miljoen
Nederlanders
Over een
aantal jaren
zullen het er
15 miljoen
zijn,
dan...
18 miljoen?
dan...20?
en dan...?

Ja, hoor 'ns,
wie dan leeft
die dan zorgt!

Maar wie
LEEFT
er dan nog?

Nationale reclasseringsactie

De discussie Koning, Van Dijk, Reijenga, Van Grootheest

Koning, Reijenga reageert op Van Dijk, om dit afwisselend spel niet te verbreken reageert Van Grootheest nu op Reijenga.

Als Reijenga zegt, dat Koning bedoeld heeft te stellen:

● dat de maatsch. werker maatschappelijk geëngageerd dient te zijn, dan heeft Reijenga dus ook gelijk.

als Reijenga het met Koning eens is dan heeft Koning dus ook gelijk.

● dat structuurverbetering van Humanitas weinig zin heeft als de maatsch. werker zich passief opstelt, dan hebben Koning en Reijenga ook gelijk.

Het zal Reijenga waarschijnlijk opvallen dat ik zijn tekst niet helemaal letterlijk heb gevolgd, want ik weet niet zo zeker of de houding van maatsch. werker onmaatschappelijk is en ik weet ook niet zeker of de maatschappelijk werker wel zo passief is. Maar dat zijn graduele verschillen in opvatting die aan mijn leeftijd moeten worden toegeschreven. Wat het derde punt betreft (daarna zal ik me ijlings uit deze discussie terugtrekken): de kennismakingsbijeenkomst. Natuurlijk kan op een kennismakingsbijeenkomst een voor Humanitas relevant onderwerp aan de orde worden gesteld door stafleden en nieuwe medewerkers voorbereid. Of dat zo gewenst is is echter de vraag. Er zijn nl. 2 x per jaar bijeenkomsten, studieconferenties genaamd, waar zulks reeds geschiedt.

De kennismakingsbijeenkomst heeft geen ander doel dan wat de naam al aangeeft: wederzijds kennismaking, een mogelijkheid om te zien wie nu eigenlijk wie is. Dat daarbij het gezelligheids-element niet geheel hoeft te ontbreken lijkt mij voor de hand te liggen. Natuurlijk moeten we de wereld verbeteren, daar worden we tenslotte voor betaald, maar af en toe eens bijkomen van de schrik mag wel!

v. Grootheest

Is het in ons blad nog nodig, om de nationale reclasseringsactie, die dit jaar loopt van 22 september tot en met 5 oktober a.s. bij u bekend te maken? Hoeveel jaren is het nu al niet geleden dat met de jaarlijkse reclasseringsdag een begin werd gemaakt. Ging het toen nog uitsluitend om de werving van fondsen ter aanvulling van overheids-subsidie, thans staat naast deze financiële werving nog een ander doel centraal namelijk om de Nederlandse bevolking vertrouwd te maken met het werk van de reclassering.

Terecht wordt dan ook in de publikatie 'Misdad en straf' van het Nederlands Gesprekscentrum geconcludeerd, dat de reclassering niet alleen maar een zaak voor reclasseringsambtenaren en gestraften of vrijgelatenen is, maar primair van belang voor de samenleving. En elders in dit interessante geschrift, resultaat van gesprekken van verschillende deskundigen, komen we de uitspraak tegen: 'Het past niet te doen alsof alleen zij, die de strafweg geschonden hebben, misdadig zijn en de anderen vrijuit gaan. Ons past een grotere bescheidenheid in het oordeel over onze medemensen, die in aanraking met de strafrechter zijn gekomen'.

De geldinzameling die bedoeld is om de kosten van de reclassering die niet door overheidssubsidie gedekt worden, te kunnen opbrengen, is niet alleen een noodzakelijk kwaad, maar heeft ook een doelmatigheidseffect, die nog onvoldoende door 'de samenleving' wordt beseft.

Wij hopen dan ook dat de verminderde opbrengst van vorig jaar niet een symptoom is van geringere belangstelling of van collectemoeheid (of is dat hetzelfde?) en dat dit jaar niet alleen een warmterecord (wij schrijven dit eind juli), maar ook een opbrengst-record zal opleveren.

Diversen

Samenwerking woonwagenwerk

De landelijke instanties voor woonwagenwerk stellen het op prijs mededeling te doen van hun besluit tot instelling van een 'Vaste Commissie van Contact en Overleg i.z. Woonwagenwerk'. De Commissie is ingesteld door:

1. Het Bestuur van de Katholieke Vereniging van Woonwagenwerken in Nederland in samenwerking met het Landelijk Sociaal Charitatief Centrum.

2. De Generale Diaconale Raad der Nederlandse Hervormde Kerk en de Stichting Raad voor Gereformeerde Sociale Arbeid, samenwerkend in de Commissie Trekkende Bevolking.

3. Het Bestuur van de Stichting Sociaal Culturele Zorg Trekkende Bevolking in samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk 'Humanitas.'

De participanten hebben tot op richting van deze Commissie besloten met het oog op een gezamenlijke ontwikkeling en presentatie van hun werk dat zich richt op het maatschappelijk welzijn van de woonwagenbewoners in Nederland.

Voor de Stichting sociaal-culturele zorg Trekkende Bevolking hebben zitting de heren J. K. Bakker, L. Doorn en G. W. van Ginkel (plv) en de landelijk adviseur opbouwwerk H. van Dijk als functionarissen.

Het secretariaat van de Vaste Commissie wordt gevoerd door de Katholieke Vereniging van Woonwagenwerk, In de Boerenmouw 14 te 's-Hertogenbosch.

